

erste ostslawische Hochschule systematisch darzustellen. Die Enzyklopädie enthält in alphabetischer Reihenfolge Informationen über Wissenschaftler, Schirmherren und Förderer der Akademie. Ferner gibt sie Informationen über die Bücher, die in Ostrogjener Zeit veröffentlicht wurden, vom ABC-Buch (1578) bis zum Gebetbuch (Tschassoslow) aus dem Jahre 1612. Die Tätigkeit der Akademie steht hierbei in enger Wechselwirkung mit der historischen Entwicklung Ostrogs. Die Enzyklopädie beinhaltet folglich Artikel über Gotteshäuser verschiedener Konfessionen, über Klöster, über katholische und jüdische Lehranstalten, über die Bildende Kunst, die Architektur, über Kunsthandwerk, über Musik und Ostroger Gesänge. Besonderes Interesse widmet man personengebundenen, archäographischen und historiographischen Artikeln und allgemeinen Berichten über die Geschichtsforscher von Ostrog und der Akademie (u.a.M. Maksymowytsh, J. Perlstein, K. Charlampowytsh, S. Kardaszewycz, I. Franko, M. Hruschewskyj, A. Sendulskyj, M. Tutschemskyj, J. Nowyzkyj, I. Ogienko, J. Issajewytshush). Die Geschichte der Akademie zu Ostrog sowie die Berichte über Persönlichkeiten und Absolventen, zu denen H. und M. Smotryzkyj, D. Nalywajko, K. Lukaris, A. Rymyscha und andere gehören, sind im Kontext der Tätigkeit der Ostroger Druckerei zu sehen. Einen wichtigen Platz nimmt dabei die Darstellung des Herrschergeschlechtes der Ostrogsky ein, insbesondere von Wassyl-Kostyantyn, der die Gründung der Akademie und der Druckerei veranlaßte, und seiner Nichte Halschka, unter dieser Schirmherrschaft die Akademie stand. Die von der Fürst-Ostrogsky-Bruderschaft durchgeführten regional und landeskundlichen Forschungsarbeiten vom Beginn des 20. Jahrhunderts und die zum Ende dieses Jahrhunderts von der Nachlaßgesellschaft der Akademie initiierten Studien sind Grundlage für die Pflege und Fortentwicklung der erzieherischen und wissenschaftlichen

Anträge der Akademie. Das Werk enthält umfangreiche bibliographische Informationen und Illustrationen zu den jeweiligen Artikeln. Diese Veröffentlichung dient nicht alleine der Information eines breiteren Publikums über die Geschichte der Akademie zu Ostrog und ihrer Errungenschaften. Darüber hinaus will sie Anstoß für weiterführende, einschlägige wissenschaftliche Studien sein.

Streszczenie (Résumé)

„Akademia Ostrogska w XVI-XVII wieku” jest wydaniem informacyjnym dedukowane pierwszemu zakładowi naukowemu (ok. 1576-1636) w Europie Wschodniej. Celem niniejszej książki jest ogólnienie dotychczasowej historiografii oraz własne naukowe studia, podanie usystematyzowanej informacji o tym pierwszym u Słowian Wschodnich zakładzie naukowym wyższego typu. Ułożony według porządku alfabetycznego przewodnik obejmuje wiarygodne informacje (wiadomość) nt. wykładowców Akademii, o jej mecenatów i fundatorów, wydaniach książkowych, które wówczas ukazały się w Ostrogu, począwszy od „Bukwara” („Azbuki”, 1578) po „Czasosłow” (1612). Działalność Akademii ściśle powiązana jest z realnym środowiskiem historycznym ówczesnego Ostroga (zamieszczone są artykuły o cerkwiach, świątyniach różnych wyznań, klasztorach, zakładach nauczania katolików i wyznania mojżeszowego, architekturze, sztuce plastycznej i użytkowej, szczególnie o chorale ostrogskim). Osobne miejsce zajmują artykuły i szkice źródłoznawcze, archeograficzne i historiograficzne (osobowe), szczególnie o badaczach historii Akademii i Ostroga (m. in. M. Maksymowycz, J. Perlsztajn, K. Charlampowycz, S. Kardaszewicz, I. Franko, M. Hruszewskyj, A. Sendulskyj, M. Tuczemkyj, J. Nowicki, I. Ohijenko i in.). Historia Akademii Ostrogskiej,

studja o jej wykładowcach i absolwentach (do nich należeli H. i M. Smotrycki, D. Nalewajko, C. Łukaris, A. Rymsha i inni) są rozpatrywane także i w kontekście działalności drukarni Ostrogskiej. Centralne miejsce zajmuje historia przedstawicieli rodu książąt Ostrogskich, a szczególnie Bazylego Konstantego, inicjatora założenia w Ostrogu Akademii i drukarni oraz jego bratanicy Halszki – fundatorki Akademii w Ostrogu. Szeroka działalność krajoznawcza, realizowana na początku XX w. (Bractwo im. Książąt Ostrogskich) i pod koniec obecnego wieku („Dziedzictwo” („Спадщина”) im. Książąt Ostrogskich), rozpatruje się od strony zachowania i rozwoju tradycji Akademii Ostrogskiej, idei oświatowych i naukowych. Szczególną wartość mają krótkie informacje bibliograficzne i materiał ilustracyjny do artykułów. Niniejsze wydanie zarówno sprzyja popularyzacji historii Akademii i jej osiągnięć, jak i stanie się pewnym stymulatorem dla dalszych studiów naukowych.

Argumentum (Resume)

“Academia Ostrogiana XVI – XVII s.” est conatus editionis encyclopedicae, quae primae in Europa Orientali scholae superiori (circa ab a. 1576 usque ad a. 1636) dedicata est. Hic liber habet finem eventus historiographorum praeteritorum temporum nec non studia propria comprehendere atque de prima in Slavis Orientalibus schola huius generis via ac ratione disserere. Encyclopedia in modo alphabetico posita testimonia vera de Academiae auctoribus eiusque maecenatibus atque fundatoribus et de libris turn Ostrogiae editis ab Abecedario (Asbuca) a. 1578 usque ad Tchasoslow a. 1612

editum complectitur. Actiones Academiae, ut tum res Ostrogiae habebatur, tranctantur: inveniuntur disputationes de aedibus sacris, de ecclesiis rituum variorum, de monasteriis, de scholis Catholicorum atque Iudaeorum, de architectura, de arte pictoria et decorativo-practica et musica et praecipue de modulis Ostrogianis. Locum singularem obtinent disputationes et conspectus ad studia artium variorum spectantes, ut puta de operibus archetypis et de archeographia et de scriptis historiographorum et singulatim de investigatoribus rerum gestarum Academiae Ostrogiaeque (inter quos sunt M. Maximowitch, A. Perlshtein, K. Charlampowitch, S. Cardashewitch, I. Franko, M. Grushewski, A. Sendulski, M. Tutchemski, J. Nowizki, I. Ogienko et alic). Res gestae Academiae Ostrogianae et narrationes de eius auctoribus atque alumnis (in hoc numero sunt H. Smotrizki et M. Smotrizki et D. Nalywajko et K. Lukaris et A. Rymsha e. a.) pertinentes etiam ad actiones Ostrogianae officinae typographicae tractantur. Locum principem obtinet narratio de membris domus ducum Ostrogianorum et praecipue de Vasylio-Constantino, auctore Academiae officinaeque typographicae in urbe Ostrogiana condendae deque eius propinqua Halszka, fundatore Academiae Ostrogianae. Actiones intentae locorum ediscendorum causa initio saeculi XX-mi (Sodalitium nominis ducum Ostrogianorum) et fine eiusdem saeculi (“Hereditas” nominis ducum Ostrogianorum) illustrantur in regione traditionum conservandarum et promovendarum Academiae Ostrogianae, in eruditione atque doctrina. Aliquid momenti habent et indicia bibliographica et material quae sensum disputationum illustrat. Haec edition quum conferet plurimum ad historiam Academiae propagandam, tum incitabit studia artium ulteriora.